

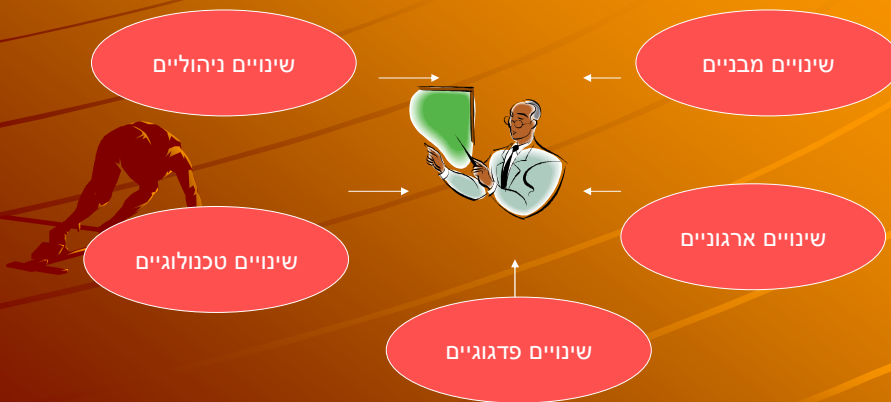
שילוב טכנולוגיה בבית הספר

לחץ, שחיקה והתחדשות של המורה

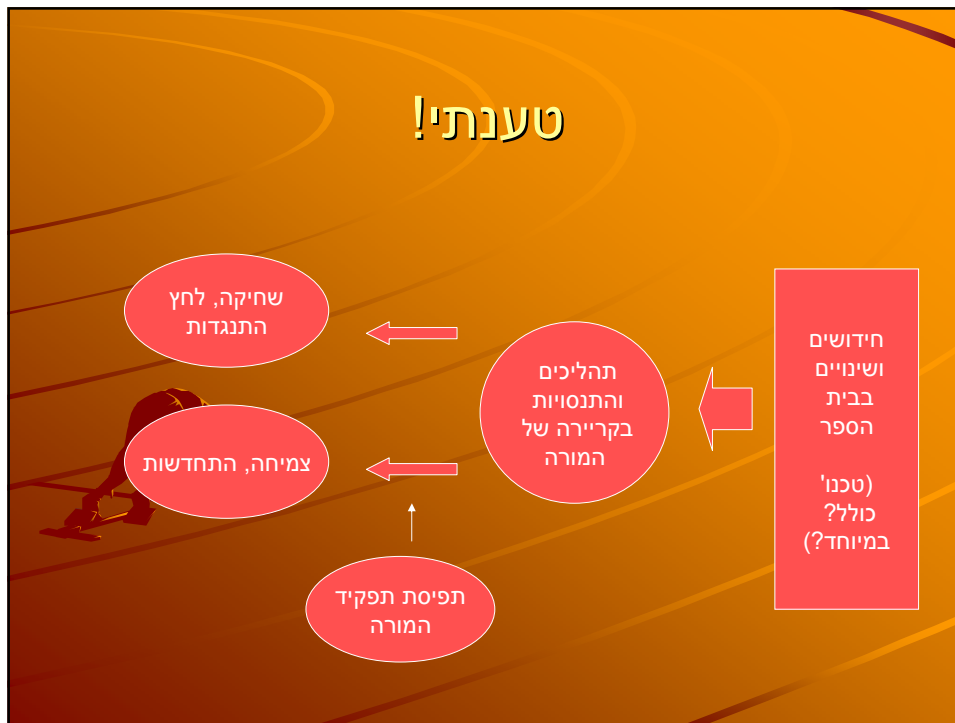

"החדש עדיף על הקיים"

בתקופתנו – האדרת השינויים והחידושים בחינוך

טענתי!

שלבי השינוי הטכנולוגי*: רמז לבאות

- **הטמעה (Assimilation)** – מצב התחלתי של הכנסת הטכנו' לבית הספר. למשל, בתקשוב (מעבד תמלילים, גיליון אלקטרוני, מצגות) משולבים בפעילות הלימודית הרגילה ובפרויקטים ייחודיים.
- **מעבר (Transition)** – התקשוב תומך בו-זמנית בפעילויות חדשניות ומסורתיות בתחומי התוכן, שיטות הוראה וארגון הלמידה.
- **התמרה (Transformation)** – בשלב זה חל שינוי מהותי בבית הספר כמכלול. תהליכים מסורתיים עדיין קיימים, אך זהות בית הספר מוגדרת בעיקר על ידי מטרות וגישות חדשניות. תפקידי המורה והתלמיד מועשרים בהיבטים חדשים, תכנים חדשים נוספים לתוכנית הלימודים, שיטות הוראה ולמידה חדשות מופעלות, ובהקשרים מסוימים משתנה לחלוטין ארגון הזמן והמרחב.

* מקור: מיוזסר, ד. נחמיאס, ר. טובין, ד. ופורקוש, א. (2006). חדשנות פדגוגית משולבת טכנולוגיות מידע ותקשורת. רמות: תל-אביב

פירושו:

זמן ומרחב: חדרי מחשבים, מחשבים בכיתה, למידה וירטואלית,

התלמיד: הטמעה אישית של התקשוב ככלי ליצירה, למידה ועבודה שוטפת

המורה: ממקור מרכזי של ידע לעמית-מומחה, מפעילות עצמאית לעבודת צוות עם עמיתים

תכנים: מתחומי דעת מסורתיים, לפיתוח תכנים מבוססי תקשוב, הערכה חלופית דיגיטאלית, פיתוח של מרחבים דיגיטאליים אישיים וקבוצתיים

שינוי
טכנו'
(תקשוב)

שתי הסתכלויות על מושג הקריירה

קריירה פנימית

- קשורה לרמת הפרט
- ביטוי סובייקטיבי
- פיתוח תמונה אישית על העבודה והארגון
- חוויות אישיות
- אמוציות ועמדות כלפי העבודה והקריירה

קריירה תיצונית

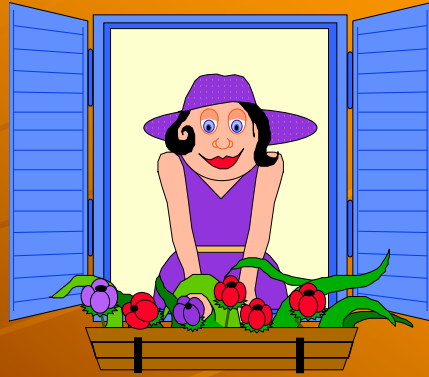
- קשורה לרמת הארגון
- ביטוי למסלול קידום
- רצף של תפקידים
- היררכיה
- יוקרה מקצועית
- תהליכים חיצוניים לאדם

אם כך, השינוי עשוי להשפיע על...

✦ המרכיב הקוגניטיבי: שינוי תפיסות, אמונות, דעות, מחשבות, תהליכי החשיבה

✦ המרכיב האמוציונאלי: שינוי הרגשות, התחושות, הערכות ומצבי הרוח

✦ המרכיב ההתנהגותי: שינוי ההתנהגות, קבלת החלטות, מתן הוראות שונות

תפיסת התפקיד – חובה ורשות

✦ תפקיד המורה ניתן לניתוח באמצעות OCB

מעבר לחובה: הבעת רגשות, השתתפות בחידושים

חובה בתפקיד: כללי משרד החינוך הסכמי שכר, הגדרת תפקיד

נכונות, צמיחה אישית התחדשות

לחץ, התנגדות לשינוי

דוגמאות מקולות המורים

➔ "מראיינת: מה בעבודתך שלך הוא מבחינתך החלק שהוא מעבר, החלק ההתנדבותי?"

➔ מורה: אני יושבת עם תלמידים בהפסקות או אחרי הלימודים, או בשעות החלון שלי, יושבת עם אלה שזקוקים לעזרה ולתגבור...אם יש ילד שצריך עזרה, לא משנה מתי, אם הוא היה חסר, אם היה בכיתה ולא הבין את החומר...אם סתם חסר לו משהו והוא לא הבין והוא בא לבקש עזרה ואני תמיד עוזרת...אני באה לפני הזמן, אני נשארת אחרי הזמן, אין בעיה..."

כך גם לגבי פרויקטים חדשים

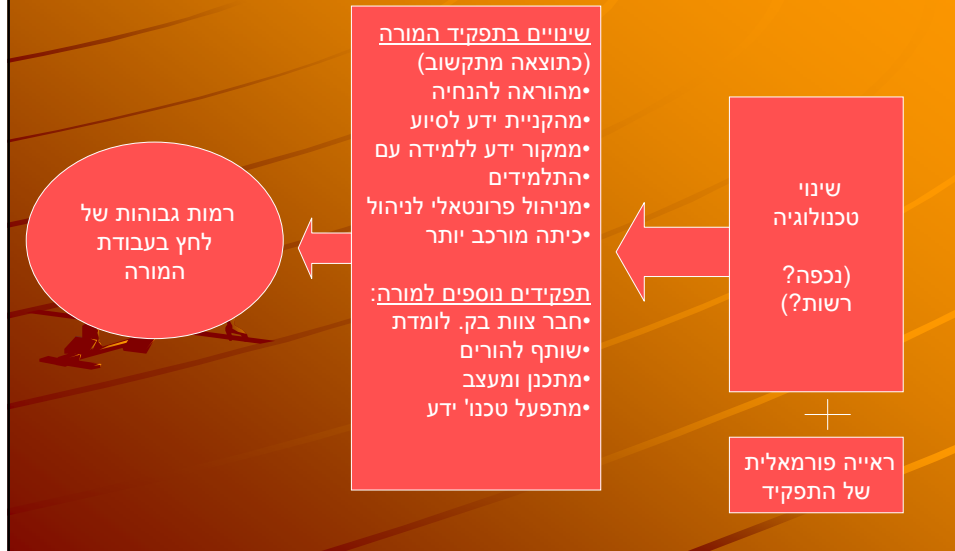
"...אני גם רכזת מוגנות. יש פרויקט שנקרא "מוגנות" הפחתת אלימות, בבית הספר.

מראיינת: והריכוז של הפרויקט זה בהתנדבות או בשכר?
מורה: גם בהתנדבות. זה פרויקט שאנחנו מפחיתים את האלימות בבית הספר, זאת תוכנית שפועלת משנה שעברה בבית הספר. הבאנו מדריכה חיצונית, פסיכולוגית, שהפעילה את התוכנית בכמה מקומות בארץ..."

מראיינת: בואי אני אשאל אותך, זה מעניין נורא הפרויקט הזה, אבל אני רוצה לדעת, כמה זמן זה דורש ממך להקדיש?

מורה: זה דורש ממני הרבה עבודה בבית. זה דורש ממני את כל ההפסקות שלי, להיות, לא לשבת ולשתות בחדר מורים, אלא להסתובב, להיות בחדר מוגנות, להיות זמינה..."

שינוי טכנולוגי עשוי להוביל ללחץ רב

גורמי הלחץ בתפקיד

✦ השינוי יוצר צוותי עבודה? ✦ השינוי שונה מאד מהקיים? ✦ האם אני כמורה יכול להחליט על השינוי הטכנו'? ✦ מה, משנים לי את העבודה? אחרי 20 שנה? ✦ אני "סתום" במחשבים!!!		✦ מבנה התפקיד (בדידות?) ✦ מורכבות התפקיד (אי ודאות רבה, בעיות מורכ') ✦ מרחב קבלת ההחלטות בתפקיד ✦ אירועים קריטיים בתפקיד (החלפת מנהל, תקשוב) ✦ גורמים אישיותיים שונים

תגובה לשינוי כפוי 1

"בערך שנה שביעית להוראה התחילו רק לדבר שרוצים להוריד את הוראת המלאכה מהמקצוע ממשרד החינוך. ואני מהר מאד תפסתי יוזמה של כמה מורות ואמרת כזה דבר: בואו נתחיל לכתוב מכתבים למערכת ולפיקוח, כי אנחנו התקבלנו באהבה להוראה ולא, אנחנו לא נצא סתם בלי משהו שאנחנו, שלא נאהב. כתבנו באמת מכתבים למערכת, קבלו והגיעו לאשקלון ואמרו לנו כזה דבר: באמת רוצים בסופו של דבר להוריד את הוראת המלאכה ולהכניס את הטכנולוגיה. עכשיו אפשר לומר שכבר היה באמת, לא ידעתי להמשיך את ההוראה, לעזוב את ההוראה? לפתוח לי חוגים? לא פעם,

תגובות לשינוי נכפה

"פחדתי מהשינוי של מדעים. לא האמנתי שאני אגע בזה. חשבתי שאני אצא לפנסיה מהירה מאד ואני אמשיך עם טכנולוגיה. לא ידעתי שאני אתחבר אי פעם למדעים. לא תיארתי לעצמי. הרי רובם שם אמרו שהן במדעים לא יגעו. הן לומדות את זה כי חייבו אותנו, חלקן יוצאות לפנסיה בסוף תקופת ההכשרה, סתם, אני אומרת לך, זה חשיבת משרד החינוך. מורות שצריכות לצאת לפנסיה, מלמד 3 שנים על חשבון, ולמדנו ללא תשלום. הן אומרות, אני אמרתי, אני יוצאת לפנסיה, אני לא מלמדת, תשכחו מזה, ובפה מלא, והן לומדות, אז צחקנו ושמחנו והיה כיף".

שינוי טכנו' יכול להוביל אף לצמיחה אישית ומקצועית והתחדשות באמצע החיים

חיזוק העצמי

✦ "התפקיד שלי (מורה למדעים) הוסיף לי באישיות שלי, הביטחון שלי בפנימיות שלי, התפקיד עושה לאדם משהו מסוים, אי אפשר להגיד שלא. אדם שהופך להיות מנהל זה עושה לו משהו."

✦ "יש לי תובנה להצליח להבין את הבעיה, עכשיו כשיש לך גם ידע רחב יותר איך מתבצעת הנשימה, מה משפיע עליה והקטע של הצורך..."

גילוי הפוטנציאל האישי והמקצועי

"...הטוב ביותר עשה לי השינוי של המדעים, שאז גיליתי שאני יכולה לקלוט דברים שפעם כשדיברו איתי על ניוטון וזה... אמרתי, אני לא קולטת ופתאום אני כן קולטת, כי אני רוצה לדעת".

"אני לומדת להכיר את עצמי, ועכשיו אני אומרת שהייתי צריכה מההתחלה ללכת לנושא הזה. חבל על הזמן. הייתי צריכה ללמוד מדעים כי אני יש לי חשיבה מדעית טכנולוגית. זאת אני. והיצירתיות היא משתלבת בפנים אבל זה לא העיקר. החשיבה המדעית הטכנולוגית, החינוך ברמה הזו, זה מה שמתאים לי. ופשוט אני מוצאת את עצמי במקום חדש, אבל השינוי שעשיתי הוא לא היה קל, הוא היה שינוי לא קל, כי לעשות שינוי בחשיבה, נורא פחדנו מזה. ממש פחדנו משינויים. מה לי ולפיזיקה ולכימיה, ריבוננו של עולם, מה אני תמיד עם חוט ומחט, מה אני אעשה עם כימיה ופיזיקה וכל המושגים הללו. אני פחדתי. פחד רציני היה".

מילוי אנרגיה והתלהבות

"כי קודם כל ניסיתי הרבה דברים אם הייתי נשארתי בהוראת המלאכה אולי הייתי, הייתי נשחקת עוד בשנה החמישית. היום אני יכולה להגיד לך שהשינוי שעשיתי גם במלאכה, גם בטכנולוגיה, גם במדעים. היום לכיתה יש לי לתת הרבה. לדעתי גם מבחינת אמנות, טכנולוגיה, השיעור עובר כל כך יפה, אני מגוונת את השיעור מכל היבטיו, אני לא מרגישה שחוקה".

חיפוש ידע חדש

"... גם מבחינת הידע. זה לא ביום בהיר אחד ללמד וזהו. אני עצמי הייתי צריכה להעשיר את הידע שלי להרבות בקריאה, להרבות בספרים, באנציקלופדיה, אני שיניתי את כל כולי. כל התפיסה המערכתית שלי. וזהו זה גם אחרת... ואני מלמדת את נושא הצביים, זה לא לבוא לקחת יחידה וזהו, ילד באמצע השיעור שואל אותך שאלה נרחבת, מה, לא תדע לענות, אז אתה צריך להרחיב את עצמך, את הידיעות שלך וזה מה שעשיתי. כל זמן פנוי לי, ישבתי וקראתי והרביתי, והיום אני יכולה להגיד שאני נמצאת במקום אחר".

מסקנות ביניים בלבד!

- + כפסע בין לחצים והתחדשות כתוצאה משינוי טכנולוגי הנתפס לעיתים כמורכב ומסובך
- + למנהל תפקיד חשוב מאד בתמיכה, הרגעה, עידוד, שיתוף וכדומה.
- + יש להבהיר למורים את ההזדמנות לשינוי אישי ומקצועי בעידן של שינויים טכנולוגיים
- + יש להימנע מקביעת "חסר סיכוי" להשתנות לגבי מורים וותיקים – דווקא הם מחפשים שינוי!